

רגולציה של מחירי הגז הטבעי בישראל (טיוטה לא סופית - נא לא לצטט)

ד"ר טל מופקדי
פרופ' עדי פוזנר
ד"ר רועי שלם

מכון אהרן
למדיניות כלכלית
ע"ש אהרן דוברת ז"ל

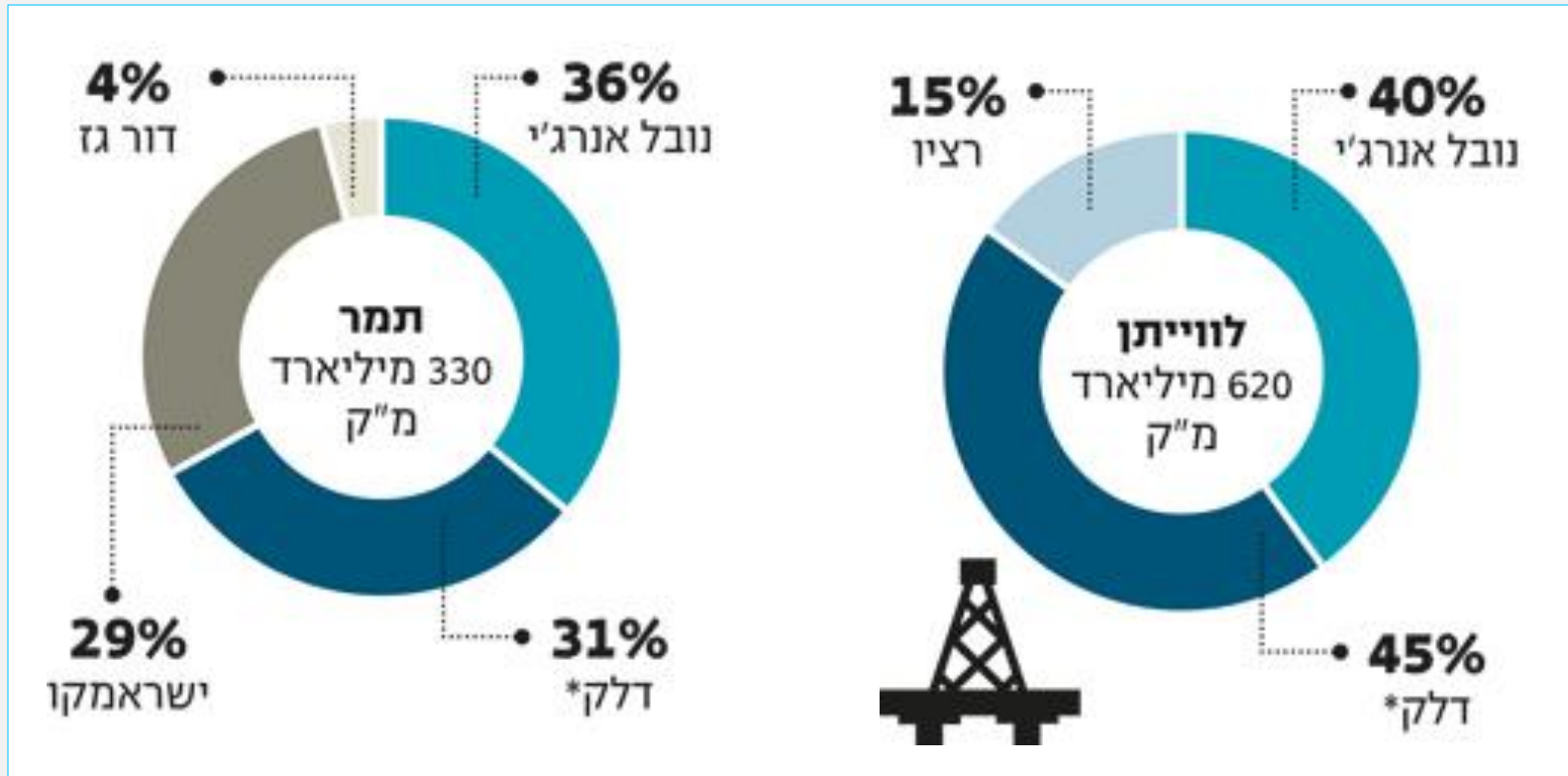

שולחן עגול – 28.7.2016

מאגרי הגז הטבעי שכבר נתגלו

בעלות על המאגרים הגדולים

הצורך ברגולציה

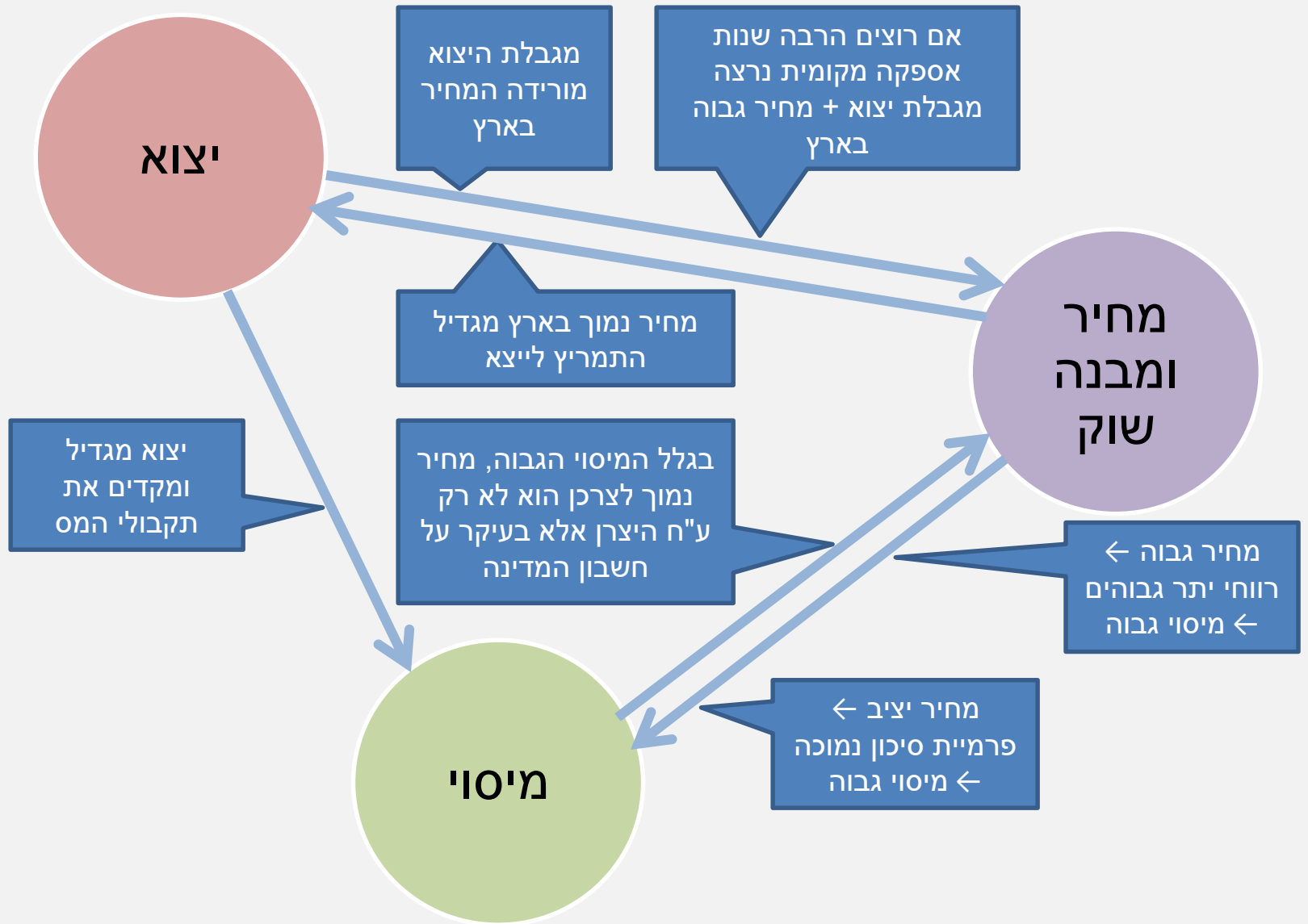
בגלל מיעוט השחקנים וכוח השוק שלהם נדרשת רגולציה:

- מחירים / מבנה שוק
 - להשאת הרווחה הכוללת מהגז (צרכנים, חברות גז, תקבולי מס)
- הגבלת יצוא
 - אם יש העדפה לגז מקומי על פני יבוא ("ביטחון אנרגטי")
 - אם חשש מרגולציה פופוליסטית עתידית שלא תאפשר מכירה בעתיד במלוא השווי גורם לפירמות להעדיף לייצא היום גם במחירים שאינם משתלמים למשק
- מיסוי
 - אם מסתבר שמדיניות המחיר והיצוא שמשיאים את סך הרווחה מביאים לרווח גדול מדי לבעלי המאגרים

היסטוריה של הרגולציה

- 2010 - ועדת ששינסקי (מיסוי)
 - 2012 - ועדת צמח (יצוא)
 - 2015 – מתווה הגז (מחירים ומבנה שוק)
- (בעקבות התערבות רשות ההגבלים העסקיים)

קשרי הגומלין בין הרגולציות

כיצד לקבוע את מחיר הגז – דעות שהושמעו

- עלות הפקה + רווח סביר
- מחיר הגז בחו"ל
 - ממוצע?
 - ממוצע באזורנו?
 - מדינות מפיקות בלבד?
- כלכלנים: נט-בק מיצוא (export parity)
 - מחיר גז בחול פחות עלויות הובלה לשם
(עלות משתנה + העמסת עלות התשתיות)

מטרות העבודה

- ניתוח משולב של רגולציית המחיר ורגולציית היצוא
 - השאת סך הרווחה של המשק : צרכנים + ממשלה + חברות גז
 - מתעלמים משיקולי חלוקה (בהם יש לטפל באמצעות מיסוי, ואכן בעקבות מס ששינסקי הם משניים).
- נראה כיצד השיקולים והעלויות בכל מקטע משפיעים על התוצאות, ובמיוחד:
 - מחיר הגז לצרכן בארץ והשתנותו ע"פ הזמן
 - תמסורת (pass-through) משינויי מחיר חו"ל למחיר בארץ
 - פרמיית הסיכון המתאימה להוון תקבולי גז, והקשר לתמסורת
 - שווי מאגר לפני פיתוח (ומהם רווחי היתר לצורך המיסוי)

מטרות העבודה

- **תובנות נוספות:**

- כיצד משתנה המדיניות בעקבות תגלית גז חדשה
- שווי למשק של הקדמת גילוי מאגר – והאם מוצדק התנאי ברישיונות לפיתוח מידי?
- כיצד צריכה המדיניות לטפל ב"ביטחון אנרגטי"?

- עבודה תיאורטית בעיקרה – פיתוח תשתית מתודולוגית לניתוח ולפיתוח אינטואיציות לחשיבה על הנושא
- ברוב הבעיות היישומיות קיימת תשתית תיאורטית בספרות ועליה בונים מדיניות ספציפית. במקרה שלנו חסרה ספרות תיאורטית ומסתבר שהרבה אינטואיציות בסיסיות של כלכלנים (וכמובן של הפוליטיקאים והציבור) מוטעות
- הנחות מפשטות חזקות
 - את התוצאות המספריות צריך לקחת בזהירות
 - על מנת לקבל תוצאות מספריות אמינות צריך להוסיף אלמנטים רבים וחשובים – המודל מודולארי ומאפשר זאת

דרך הניתוח: שווי משקל בתחרות משוכללת

- תוצאה אופטימלית למשק הייתה מושגת לו היו פועלות חברות רבות בכל אחד ממקטעי משק הגז:
 - חיפוש (כאשר הממשלה מוכרת זכויות למרבה במחיר)
 - בעלות על המשאב (גז בתוך המאגרים)
 - הפקה
 - הובלה לארץ
 - יצוא

דרך הניתוח: שווי משקל בתחרות משוכללת

- האינטואיציה: בעולם של תחרות משוכללת נקבל
מחיר = עלות שולית (שווי משאב + עלות יצור)
ולכן לשימוש יעיל במשאבים
 - מחיר > עלות = שימוש בזבזני
 - מחיר < עלות = ויתור על שימוש יעיל

הנחות מפשטות

- **מחיר הגז בעולם**

- ללא מגמה - תוחלת המחיר העתידי היא המחיר היום
- מחיר אחיד, ולא תלוי בהיקף היצוא/יבוא של ישראל
- (יתכנו רנטות ביצוא לירדן ומצריים – לא משפיעות על החישוב השולי)

- **שוק ההון משוכלל**

- פרמיות סיכון על אי-וודאות מחירים חלות רק על סיכוני שוק ולא על סיכונים אידיוסינקרטיים

- **סיכונים סימטריים – אין עודף סיכוני דאונסייד**

- מלחמות
- כשלים טכניים
- סיכון רגולטורי

הנחות מפשטות

- ישראל = פי הבאר
- עלות ההפקה כוללת הצינור לארץ (זול יחסית לאסדה)
- יצוא לא חוסך צינור לארץ
- ביטחון אנרגטי = שמירת רזרבה קטנה במאגרים
- בניגוד לגישת ועדת צמח, השקולה לתוספת שווי על גז מקומי במקום מיובא... נראה גם איך לבנות רגולציה תחת גישה זו
- לא מכמתים ערך הפחתת זיהום האוויר
- ואין צורך – צריך להיות מטופל ע"י מיסוי דלקים מזהמים

הנחות מפשטות

- מאגרים בגודל נתון – מניחים שאין סיכוי לגילוי נוסף
 - ננתח גם איך מגיבים לגילוי מאגר חדש (בהפתעה)
 - כרגע לא ממודל סקטור החיפוש
- מתקני הפקה/יצוא
 - מוקמים ואז חיים לנצח (irreversible investment)
 - ניתן להקים אותם בצורה הדרגתית ורציפה

הנחות מפשטות

- פונקציית הביקוש בארץ

- "רגעית": מגיבה מידית לכל שינוי במחיר

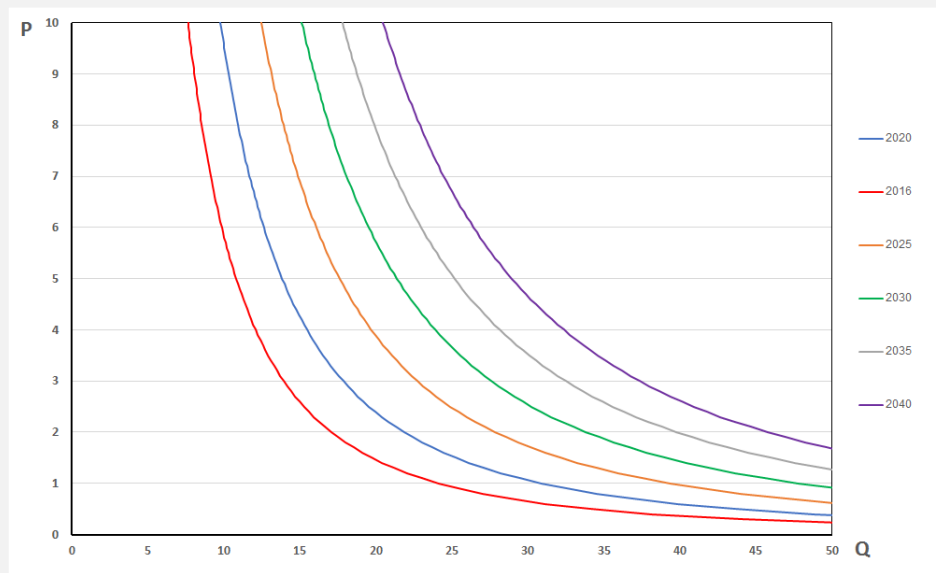
- הקצנה של הניגוד מול איריברסיביליות התשתיות

- תלויה רק במחיר הגז

- ולא במחיר דלקים חליפיים

- צומחת (ומספיק מהר כך שהכמות עולה על אף עליית המחיר)

- התאמנו את תחזית משרד האנרגיה הקשיחה, $10+0.7t$, לביקוש גמיש

סדר המודלים בהצגה

1. מאגר לשימוש מקומי בלבד, אין עלויות הפקה ושינוע, אין סיכונים.
2. + מקטע ההפקה
3. + מקטע היצוא (3* : + ביטחון אנרגטי)
4. + אי-וודאות מחיר חו"ל ומציאת פרמיית הסיכון
5. גילוי מאגר חדש

1. כדי לנתב את הגז לשימוש היעיל ביותר, המחיר לצרכן צריך לשקף את העלות האלטרנטיבית הרלוונטית, מבין:

- שווי כתחליף ליבוא עתידי
- המאגרים סופיים, ולכן על הצרכנים להפנים כי צריכת גז מקרבת את המועד שבו יהיה צורך ביבוא במחירים גבוהים
- שווי ביצוא
- על הצרכנים להפנים כי צריכת יחידת גז משמעה ויתור על ההכנסות מיצוא אותה יחידה לחו"ל (netback)
- שווי לצרכנים האחרים בארץ
- במצבים בהם הקיבולת למשק מוגבלת, תפקיד המחיר הוא לנתב את הגז לצרכנים בעלי השימוש עם הערך המרבי

2. עיקר העלויות בתחום הגז הן בהקמת התשתיות

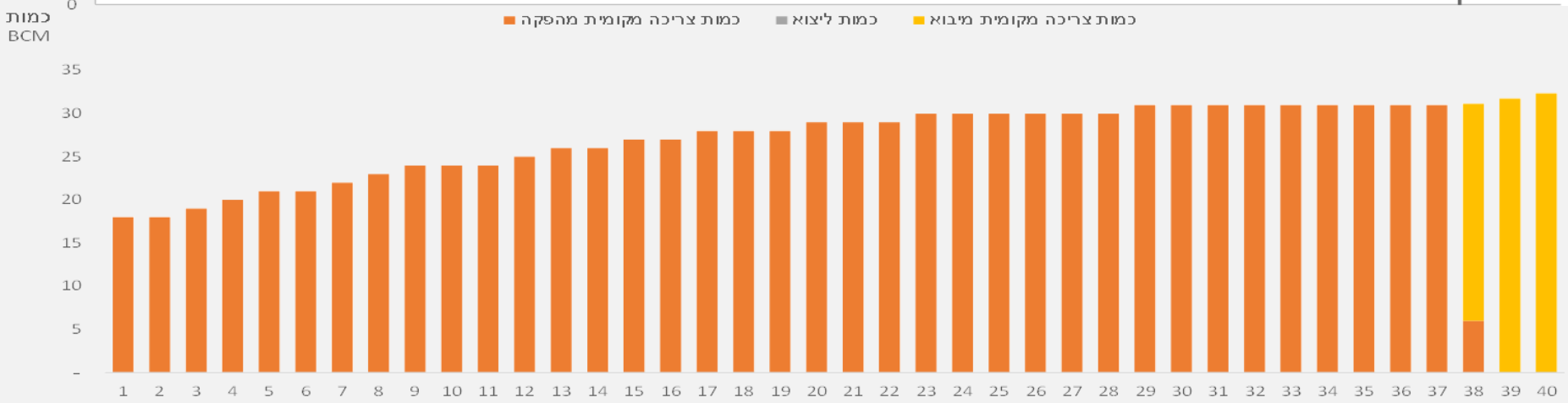
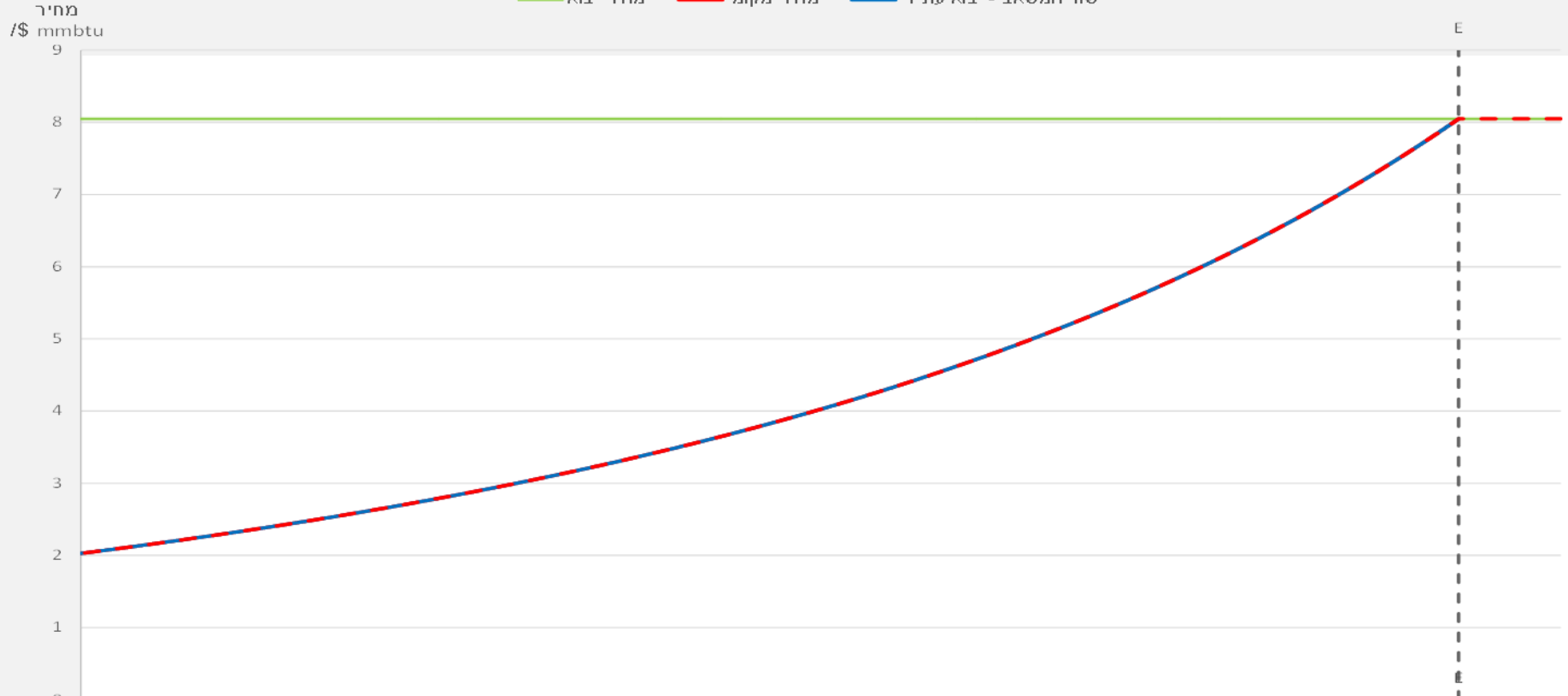
- אסדות, מתקני הפקה, צינורות, מתקני הנזלה

השתקפות עלויות חד-פעמיות אלו במחיר יחידת גז

- לא קבועה על פני זמן
- תלוי אילו תשתיות הן במחסור ואילו ביתרות בכלל רגע

מודל 1 – ללא עלות הפקה וללא יצוא

מחיר יבוא מחיר מקומי שווי המשאב - יבוא עתידי

מודל 1 – ללא עלות הפקה וללא יצוא – הסבר הגרף

נתונים

- מאגר עם BCM 1000, אין אפשרות לייצא.
- מחיר היבוא העתידי הוא 8
- הרבה שחקנים לכל אחד מעט גז

הגרף

- בציר ה- X זמן, בציר ה- Y מחיר
- למעלה קו ישר – מחיר היבוא (8)
- הגרף הכחול/אדום – מחיר המשאב בארץ על פני הזמן
- שימוש מקומי עד E, אח"כ יבוא

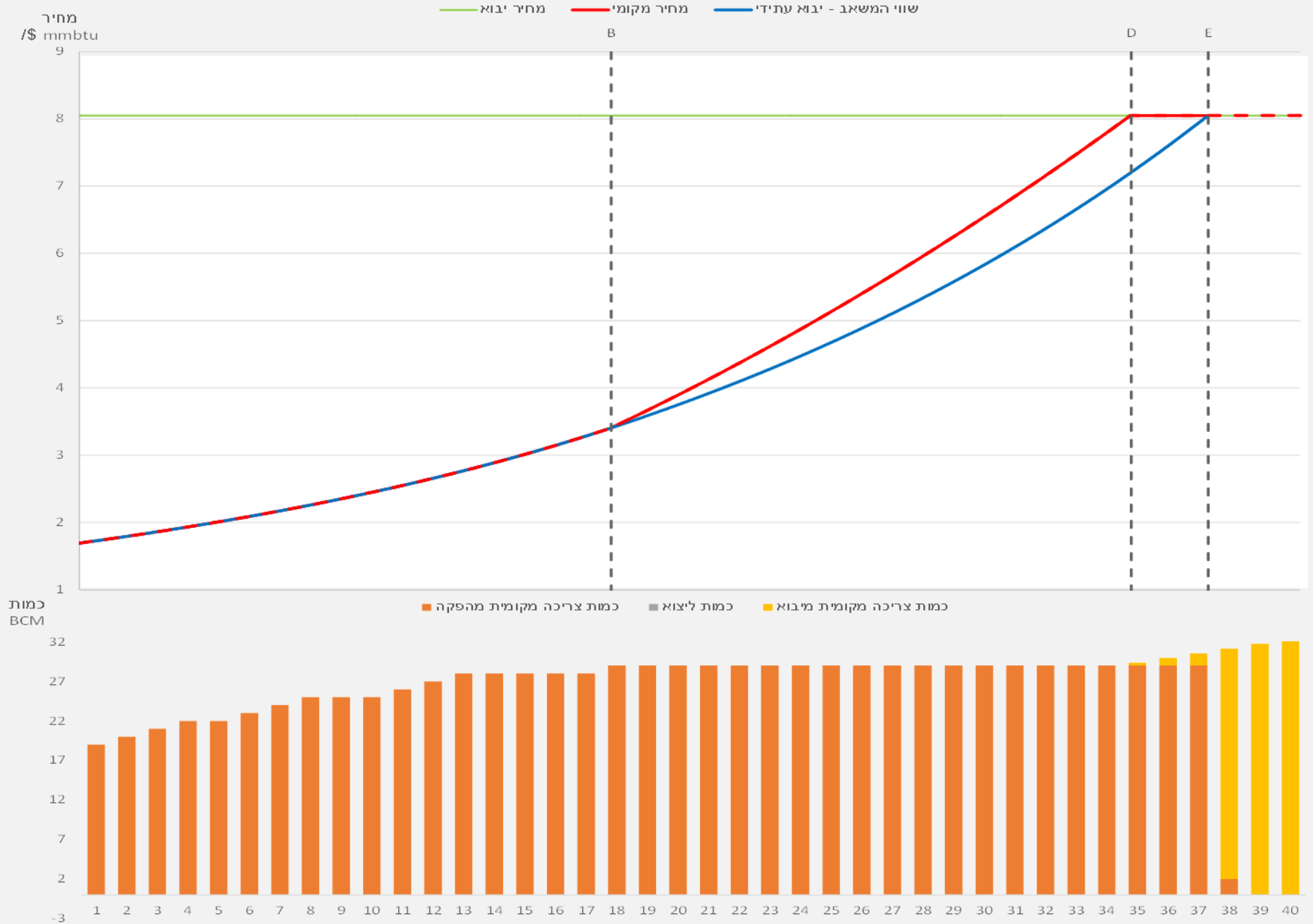
תוצאות

- הגז מספיק לכ- 38 שנה (אנדוגני)
- מחיר הספוט בארץ עולה עם הזמן עד שמגיע למחיר היבוא
- כל שחקן אדיש מתי למכור את הגז שלו – ולכן עליית המחיר משקפת את הריבית המתאימה (כולל פרמיית סיכון שכרגע לא רלוונטית כי אין אי-וודאות על המחיר).
- פונקציית הביקוש קובעת בכל רגע כמה המשק צורך (והיא צומחת עם הזמן)
- הכמות הנצרכת על פני כל התקופה שווה לכמות הכוללת
- שווי משקל: אם גרף המחיר היה יותר נמוך הצרכנים היו משתמשים יותר, הגז היה אוזל מהר יותר, ואז גרף המחיר היה עולה.

• תובנה מרכזית: תמסורת – תגובת המחיר לעלייה (בהפתעה) של מחיר חו"ל ב- \$1 מרגע מסוים ולתמיד

- אם נעלה את המחיר ביום היבוא ב- \$1 ונצייר מחדש את גרף המחיר (כולו יותר גבוה), הצרכנים ישתמשו בפחות מועד האזילה נדחה וגרף המחיר יורד קצת – תמסורת > 1
- קרוב לסוף התמסורת קרובה ל- 1 ודחיית היבוא קצרה, שכן יש מעט זמן שבו עליית המחיר יכולה להיות מתורגמת לירידה בצריכה.
- רחוק מהסוף התמסורת יותר נמוכה והיבוא נדחה ביותר זמן כי יש זמן רב שבו הביקוש יכול להגיב.

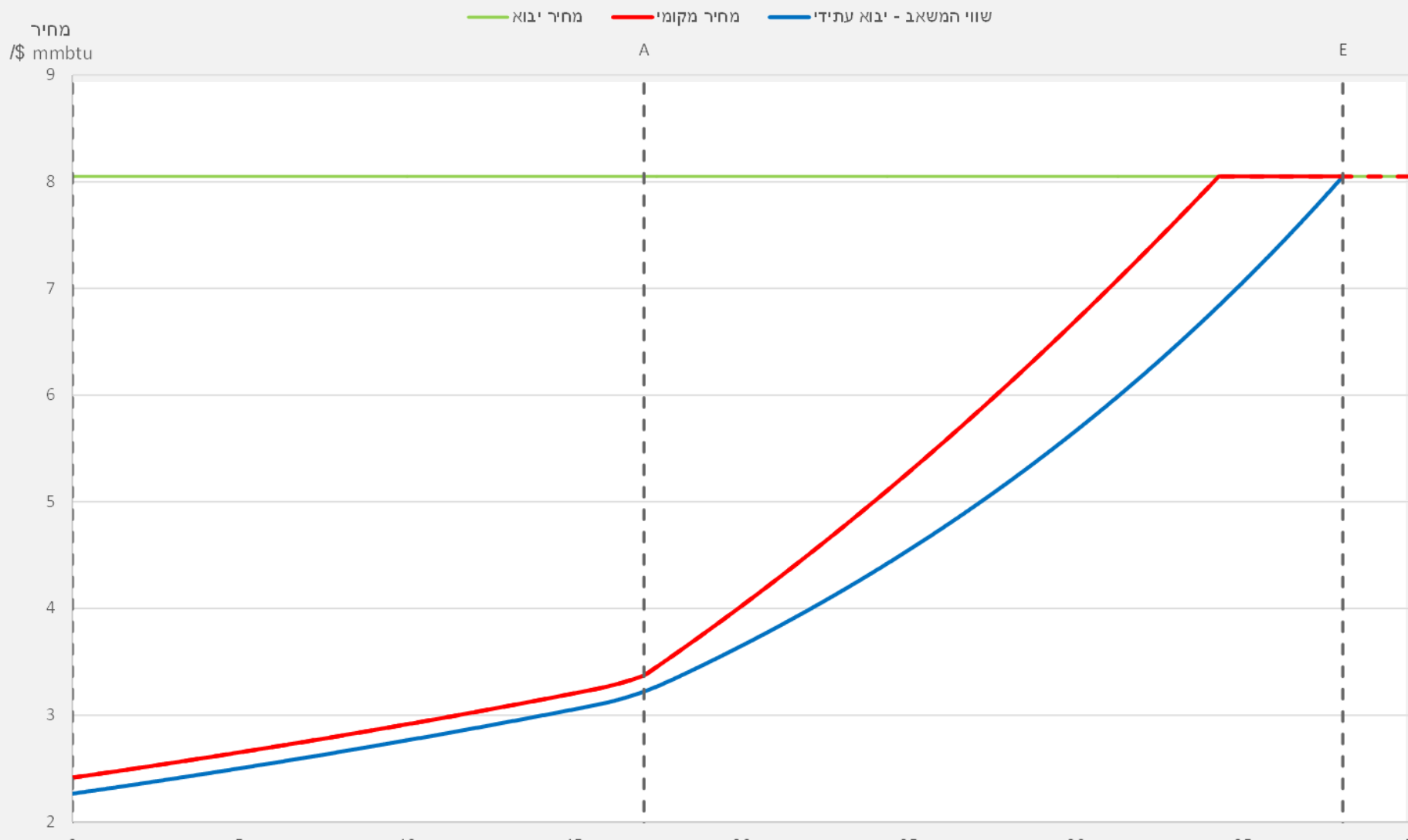
מודל 2 – עם עלות הפקה (וללא יצוא)

מודל 2 – עם עלות הפקה (וללא יצוא) – הסבר הגרף

- **נתונים**
 - נניח שניתן להקים מתקני הפקה רק בזמן 0 בעלות 360 מיליון ל- BCM לשנה (כלומר \$10 ל- MMBTU לשנה)
 - כניסה חופשית של מפיקים, כל אחד בונה מתקן קטן.
 - פונקציית הביקוש בארץ צומחת כך שגם בהינתן עלית המחירים הכמויות גדלות (זה המקרה בארץ)
- **הגרף**
 - בציר ה- X זמן, בציר ה- Y מחיר
 - הקו האדום – מחיר לצרכן בארץ (גז לאחר הפקה)
 - הקו הכחול - מחיר המשאב (גז בתוך המאגר לפני הפקה)
- **תוצאות**
 - מוקמת תשתית בקיבולת CP
 - מחיר הגז בארץ (לאחר הפקה) מתנהג שונה בארבעה טווחים:
 - בשנים הראשונות (עד לנקודה B) – שווה למחיר המשאב
 - בתקופת הביניים (בתקופה שבין B ל-D) – שווה למחיר בו הביקוש יסתכם בדיוק בקיבולת ההפקה (ובגלל צמיחת פונקציית הביקוש המחיר צריך לעלות כדי שהצריכה תישאר קבועה)
 - בתקופה האחרונה (בתקופה שבין D ל-E) – שווה למחיר היבוא (8), בתקופה זו חלק מהצריכה המקומית (בגובה קיבולת ההפקה) היא מיצור מקומי, ויצרת הצריכה הצומחת מיבוא
 - לאחר האזילה (אחרי תקופה E) – המחיר ממשיך להיות שווה למחיר היבוא וכל הצריכה היא מיבוא.
 - השטח שבין הגרף הכחול לאדום הוא רווחי המפיק.
 - אם יש יותר מתקני הפקה יש יותר זמן של יתרות ולכן השטח של הרווח יקטן. בשווי משקל השטח שווה לעלות הקמת המתקן (10)
- **אינטואיציה**
 - בגלל הביקוש הצומח, בהתחלה יש יתרות של מתקני הפקה ובמצב זה השכירות היא 0.
 - בתקופה שבין B ל-E יש מחסור במתקנים ולכן השכירות חיובית. עד לנקודה D המחסור מתאזן ע"י עלית המחיר שמקטינה את הצריכה. בתקופה D אי אפשר להעלות עוד את המחיר כי הוא חסום במחיר היבוא. מנקודה זו הצריכה עולה על ההפקה והיבוא משלים את החסר.
- **תובנה מרכזית**
 - **עלות המתקן מועמסת על המחיר רק בחלק מהזמן – כשיש מחסור במתקנים. במלים אחרות לו היה שוק ליסינג למתקנים דמי השכירות לא קבועים. שונה ממה שרגילים וכאן מתחילות הבעיות באינטואיציה של כלכלנים.**
 - שווי המאגר המהווה הוא מחיר המשאב ביום 0 כפול גודל המאגר – $1.75 * 36 * 1000 = 63$ מיליארד דולר. (זה השווי אם אין יצוא)
 - (יש להיזהר עם התוצאות המספריות – בפרט לקחנו גמישות ביקוש מבלי שהערכנו אותה במציאות. אבל בכ"ז מקבלים תחושה של המספרים האמתיים)

מודל *2 – אם ניתן לדחות הקמת מתקנים

מודל 2^* - אם ניתן לדחות הקמת מתקנים - הסבר הגרף

נתונים

- ניתן להקים מתקני הפקה בכל רגע, ריבית ההיוון על מתקני הפקה (עלות הקדמת הקמה) נתונה
- (נזכור שאין כרגע אי-וודאות כך שדחיית הקמת מתקן חוסכת ריבית אך אין בה ערך אופציה שלא להקים)

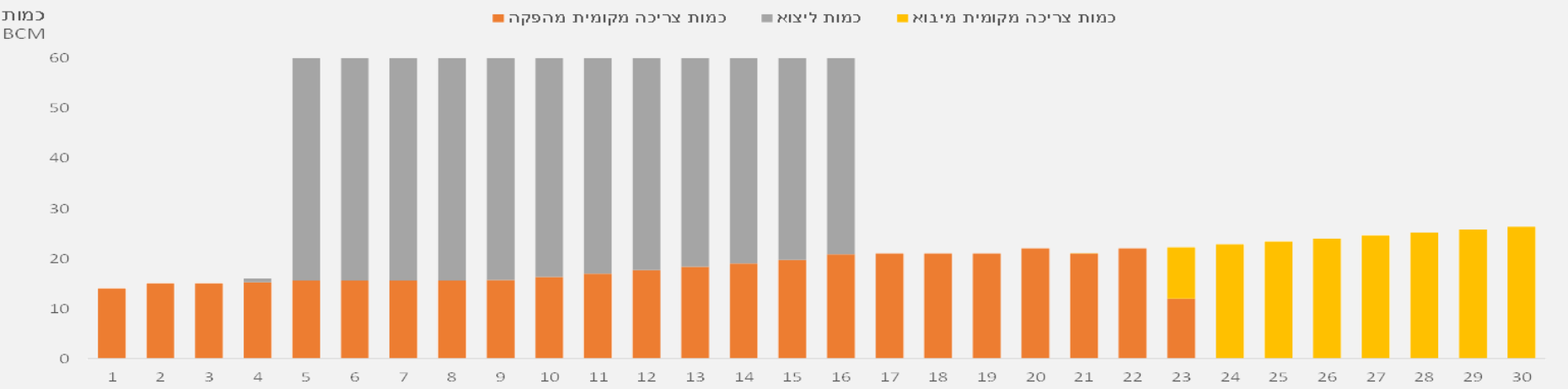
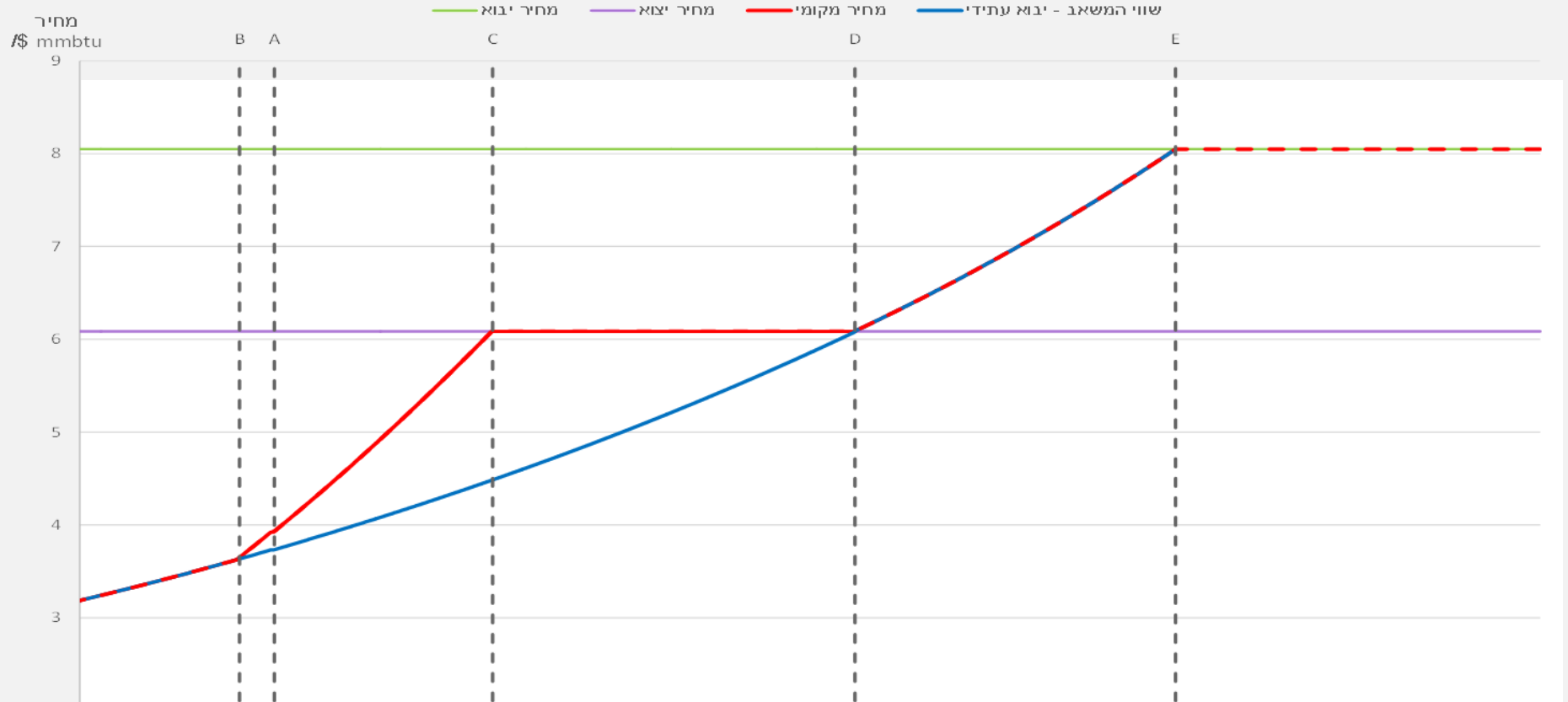
תוצאות

- כמו קודם, רק שעד לנקודה A (וקצת יותר) מתווספת למחיר בארץ הריבית על הקדמת הקמת מתקן הפקה.

אינטואיציה

- בזמן 0 מוקמים מתקנים שיספקו את הביקוש באותו רגע. מזמן אפס ועד לנקודה A מוקמים מתקנים נוספים לספק את הביקוש העולה.
- הרווח הקטן שניתן להרוויח על המתקן בכל זמן עד לנקודה A מפצה בדיוק על הריבית ולכן המפיקים אדישים מתי להקים.
- מנקודה A ואילך כבר לא כדאי להקים מתקנים כי הם לא יפעלו מספיק זמן.

מודל 3 - יצוא

מודל 3 – יצוא – הסבר הגרף

נתונים

- ניתן לייצא לחו"ל תמורת \$6 ליחידה
- הפער בין עלות היבוא למחיר היצוא הוא העלות המשתנה בלבד בהינתן שכבר קיים צינור. כלומר הנחנו מחיר חו"ל של 7 ועלות משתנה של 15% לכל כוון
- נניח שניתן להקים מתקני יצוא (צינורות לחו"ל) בעלות 180 מיליון ל- BCM לשנה (כלומר כ- \$5 ל- MMBTU לשנה)
- זמן ההקמה של מתקן יצוא הוא 4 שנים
- לניתוח האיכותי אפשר היה להניח 0, אבל עם הנחה של 4 שנים מתקבלות תוצאות מספריות יותר קרובות למציאות הישראלית
- כניסה חופשית של יצואנים, כל אחד בונה צינור קטן

הגרף

- נוסף קו אופקי של מחיר היצוא (6)
- תקופה 0 עד A – זמן הקמת מתקני היצוא. מתקני הייצוא מתחילים לפעול בזמן A.
- בתקופה D עד E המחיר בארץ הוא מעל מחיר היצוא ומתחת למחיר היבוא

תוצאות

- מוקמת תשתית הפקה בקיבולת CP ותשתית יצוא בקיבולת CX
- בתקופה B עד C יש מחסור במתקני הפקה זמינים (הנחה כי מתקני ההפקה של היצוא מוקמים עם מתקני הייצוא, כלומר בתקופה A) ולכן המחסור מווסת באמצעות העלאת המחיר המקומי.
- בתקופה A עד C מתקני היצוא מופעלים בקיבולת מלאה.
- בזמן C מחיר בארץ נעצר במחיר היצוא (6). התצרוכת הנוספת בארץ (כתוצאה מצמיחת פונקציית הביקוש) מסופקת ע"י ירידה ביצוא, ומתקני היצוא הם ביתרות.
- החל מתקופה D מחיר המשאב עולה על מחיר היצוא (כי יום היבוא מתקרב מספיק) ולכן כבר לא כדאי לייצא – ירידה פתאומית של כמות היצוא ל- 0. גם מתקני ההפקה הם ביתרות והמחיר בארץ הוא מחיר המשאב.
- השטח שבין מחיר היצוא לגרף האדום (המחיר בארץ) הוא רווחי היצואן.
- אם יש יותר צינורות יצוא הם פועלים פחות זמן וברווחיות קטנה יותר, ולכן השטח של הרווחים קטן. בשווי משקל השטח שווה לעלות הצינור (5).

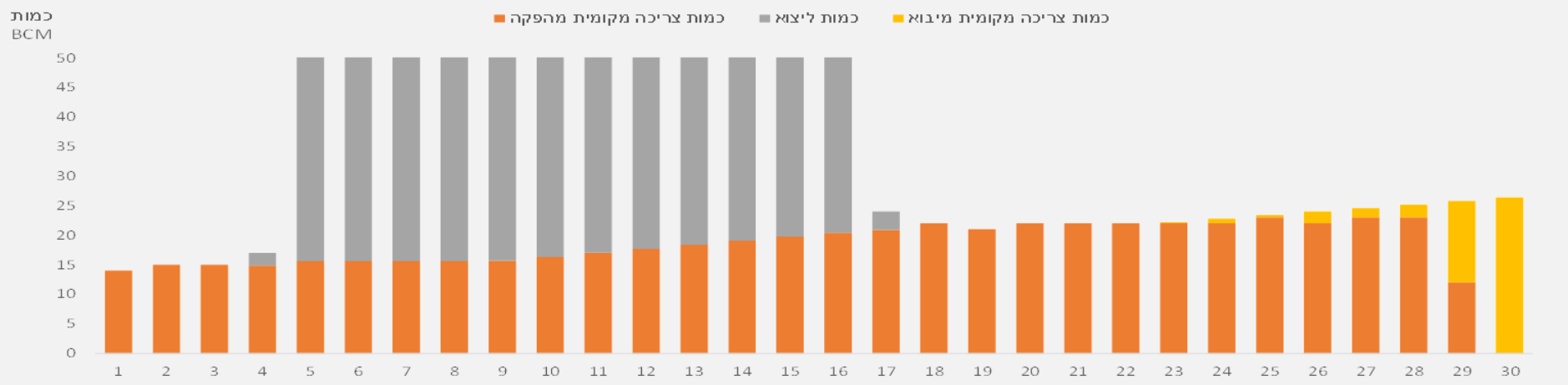
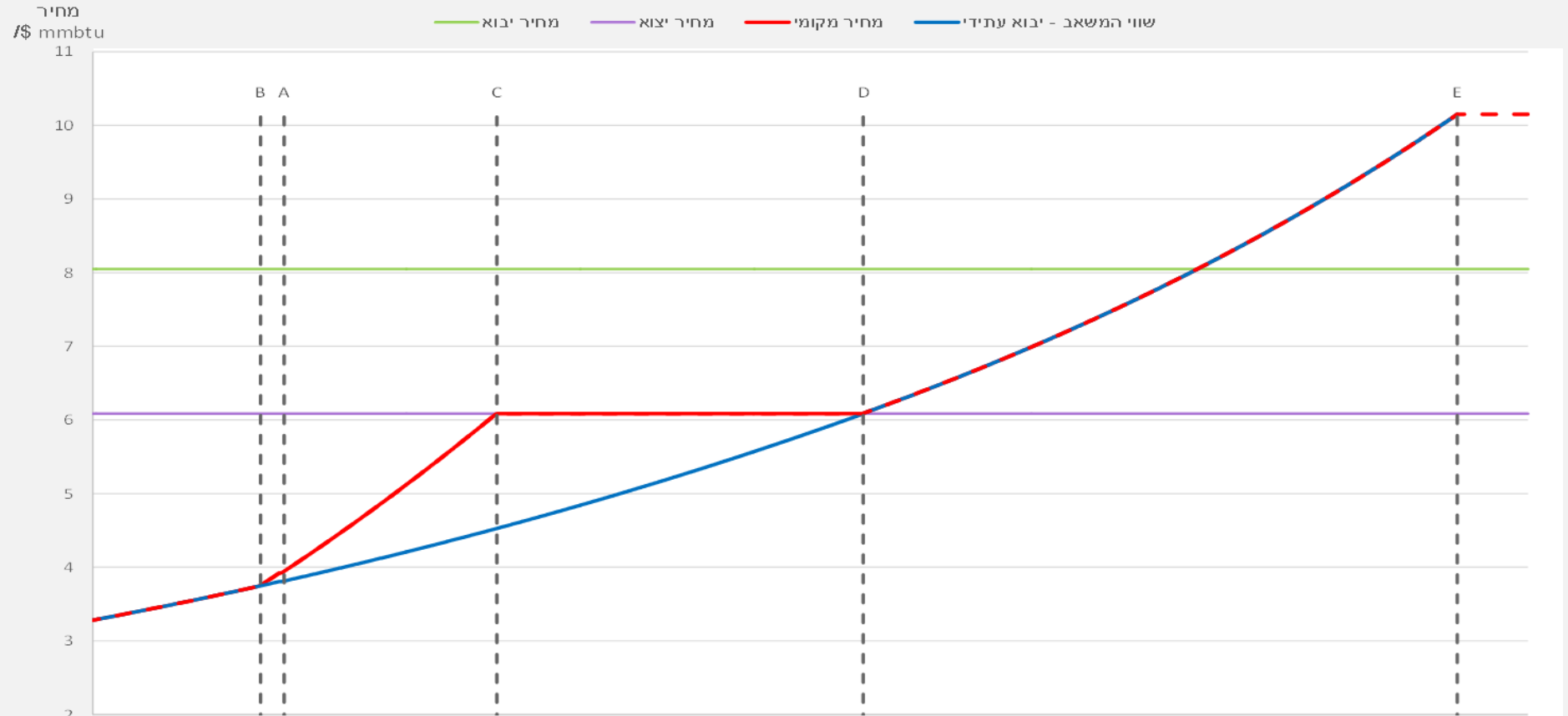
תובנות

- בזמן שגם מתקני היצוא וגם (רוב) מתקני ההפקה מוקמים בהתחלה, החזר ההשקעה מגיע בתקופות שונות – היצואן בהתחלה והמפיק בהמשך.
- שווי המאגר כעת $1000 \cdot 36 \cdot 3.2 = 115$ מיליארד. היצוא הוסיף 52 מיליארד לשווי המהוון.
- עלות עיכוב יצוא בשנה (נניח שלוקח 5 שנים במקום 4 לייצא): כ- **3.5 מיליארד דולר**. $1000 \cdot 36 \cdot 0.1$

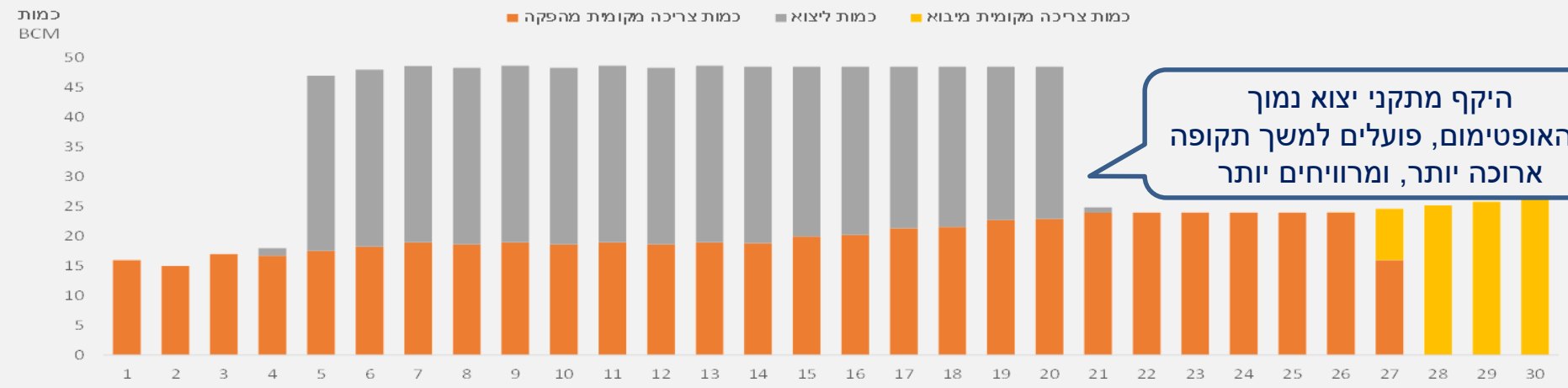
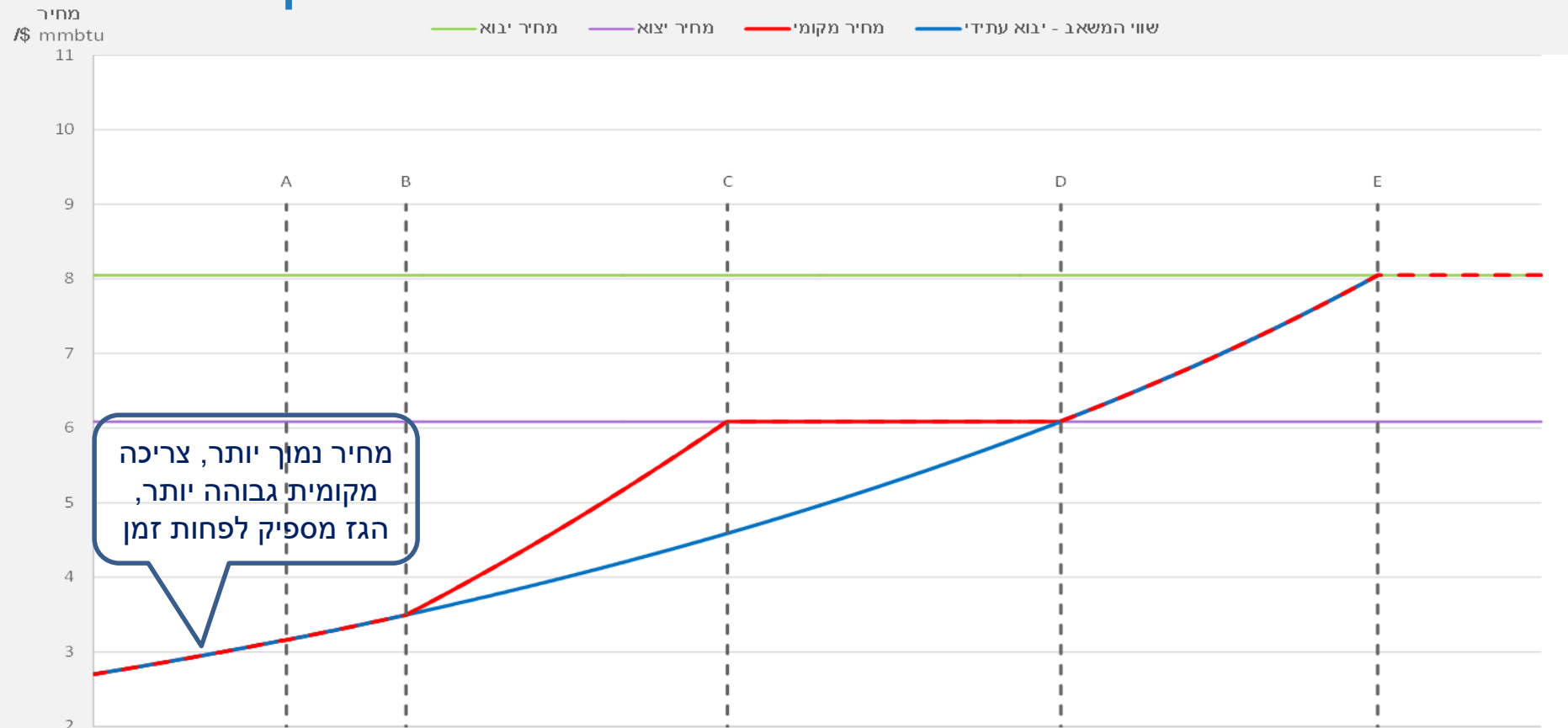
מודל 3* – יצוא תחת דרישת "ביטחון אנרגטי"

- להבנתנו ביטחון אנרגטי = שמירת רזרבה קטנה במאגרים
- לא עקבי עם מגבלת יצוא כפי שקבעה ועדת צמח
 - ועדת צמח (והחלטת הממשלה) נתנה ערך למספר השנים בהם המשק יכול להסתמך על גז מקומי במקום על יבוא, ולכן שריינה כמות (BCM 540) שתספיק ל- 29 שנות שימוש מקומי
- אינטרפרטציה ל"ביטחון אנרגטי" שעקבית עם הגבלת יצוא מסוג זה:
 - המשק מעדיף להשתמש בגז מקומי במקום מיובא... כאילו גז מיובא עולה למשק יותר מאשר העלות הכלכלית שלו
 - יישום של כזה "ביטחון אנרגטי" חייב להיות שונה מהקיים היום – רגולציית היצוא חייבת לבוא לידי ביטוי גם ברגולציית המחיר.
- בגרפים הבאים נשווה בין
 - המדיניות האופטימאלית שמביאה ל 29 שנות שימוש מקומי (סה"כ BCM 540) (3^*A)
 - מדיניות הממשלה – שריון BCM 540 ללא תיקון במדיניות המחיר (3^*B)

מודל 3*ב – מגבלת ועדת צמח כמס על יבוא

מודל 3*ב – מגבלת ועדת צמח כהפחתת מתקני יצוא

מודל 3* – יצוא תחת דרישת "ביטחון אנרגטי"

• תובנה מרכזית

- ביטחון אנרגטי דורש מחיר גבוה יותר בארץ כדי שגם הצרכנים בארץ יפנימו שחשוב לחסוך גז לדחות את מועד היבוא
- תחת מדיניות צמח/ממשלה (3^* ב) מתקבל מחיר נמוך יותר בארץ וחלק מהגז שלא מיוצא מבוזבז ע"י הצרכן המקומי. BCM 540 ששורינו למשק מספיקים רק ל 27 שנה במקום 29.
- כימות של הנזק למשק (זהירות לא בטוח שאפשר דרך ערך המשאב)

מודל 4 – אי-וודאות

• נתונים

- אידיאלית: מחיר חו"ל משתנה כ- random walk: המחיר בעתיד לא ודאי ואי-הוודאות גדלה עם הזמן. קירוב – אי ודאות קורית בנקודה אחת בזמן שמסיטה את המחיר הבינלאומי.
- בכל רגע המחיר הנוכחי הוא הניחוש הטוב ביותר (תוחלת) של המחיר העתידי

• תוצאות

- מקדם היוון יותר גדול – אמור להגדיל את שיפוע מחיר המשאב (כחול)
- (אבל גם בגרפים הקודמים ציירנו עם ההיוון שכולל סיכון כדי לקבל מספרים סבירים)
- באזור עד לנקודה A מחיר בארץ גבוה יותר – העלות של הקדמת מתקן הפקה היא לא רק הריבית, אלא גם ערך האופציה לא להקים – משקף הסיכון שהמחירים ירדו ויסתבר שהמתקן לא נחוץ
- התמריץ לדחות הוא רק על מתקני הפקה. בגלל שהשכירות על מתקני היצוא היא בהתחלה, צריך סטיית תקן מאד גדולה במחיר העולמי כדי להצדיק דחיית הקמת צינורות היצוא

• תובנות:

- פרמיית הסיכון תלויה בתמסורת! בתחילה נמוכה ולקראת יום האזילה משקפת לחלוטין את סיכון מחיר המשאב.
- יש סיכון במחיר המקומי, אך הוא נמוך ממלוא סיכון מחיר חו"ל. לכן הריבית מעל חסרת סיכון אבל קטנה מסיכון מלא.
- ערך המשאב גבוה מאשר אם מניחים עליו היוון שמתאים לסיכון מחיר חו"ל.
- עלית מחיר מעלה מאד את רווחי היצואן ומורידה את רווחי המפיק! זאת משום שהצריכה המופחתת בארץ מביאה לדחיית הזמן בו היצואן יורד לרווח 0 והמפיק מתחיל להרוויח. סכום הרווחים עולה כמובן ופחות תנודתי. לכן אם יש קושי לגדר את הרווחים – יש סינרגיה וכדאי שהמפיקים יהיו גם היצואנים. (לבדוק!)
- עלייה בסטיית התקן של מחיר חו"ל – איך משפיעה על רווח היצואן ורווח המפיק? על כמות ההפקה/יצוא?

• הערה חשובה:

- פרמיית הסיכון הבסיסית על תקבולי אנרגיה נמוכה מחישוב פינדייק שאומץ ע"י ועדת ששינסקי וע"י הופר-פוזנר – הביטא היא 0.4 ולא 0.8. הטעות נובעת מהסתכלות על חברות אנרגיה גם במגזר לא מתאים וגם מאי ניכוי מינוף תפעולי (פינדייק ניכה מינוף פיננסי אך לא מינוף תפעולי)

מודל 5 – גילוי גז נוסף

- הנחה
 - גז באותו מאגר, או שניתן להעביר מתקני הפקה ממאגר למאגר
 - אם הגילוי קורה בזמן 0
 - כל הכמות הולכת ליצוא – כל שאר התכנית לא משתנה
 - מתאים להמלצות וועדת צמח ששריינה כמות (540) למשק
 - אם הגילוי קורה בזמן מאוחר יותר
 - אם הכמות קטנה מהאזילה עד כה – הולכים אחורה בזמן (+תיקון לביקוש הצומח)
 - אם כמות גדולה יותר – מגדילים גם את קיבולת היצוא
 - מה הרווח למשק מגילוי מוקדם של מאגר?
 - ההפרש בין שווי המשאב תחת תכנון אופטימאלי בזמן 0 ובין השווי כאשר מבצעים תכנון מחדש מאוחר יותר

רגולציית המיסוי

- תוצאות ניתוח מחיר הגז בארץ והשתנותו על פני הזמן, כמו התוצאות לגבי מקדם היוון שרואים יצרני הגז, קריטיים לצורך חישוב רווחי היתר שלהם. הגישה של ועדת ששינסקי שקבעה את רגולציית המיסוי על חברות הגז התבססה על חישוב רווחי יתר אלו, אך מבלי לקחת בחשבון את ההשפעה של מבנה השוק והרגולציה המאוחרת יותר על פרמיית הסיכון הקובעת את שיעור ההיוון המתאים. אנו מראים אומדנים להשפעת תיקון מקדם ההיוון על רווחי היתר המחושבים.
- במציאות הרגולציה הקיימת סיכון המחיר נמוך עוד יותר – ולראיה נפילת מחיר חו"ל כמעט ולא תורגמה לירידת מחיר בארץ. חישוב של רווחי היתר שהיה לוקח בחשבון מציאות רגולטורית זו היה מביא למס גבוה בהרבה!

מתווה הגז

- 6 שנים ראשונות
 - מחיר גז בערך כמו היום
 - מס כבד על חברה שתמכור בארץ במחיר גבוה ממה שמייצאת (לא ברור כמה אפקטיבי.. חוזי יצוא ראשונים הם עם רנטה – לשווקים שהכי צריכים. והאם מחיר יצוא חושב כנטבק?)
- אח"כ – מבנה שוק שאולי יצור תחרות
 - דלק רק בלוויתן, נובל יורדת ל- 25% בתמר, כריש ותנין בידי שחקן חדש
- אבל בעוד קצת יותר מ- 6 שנים המחיר התחרותי אמור לטפס לכוון המחיר בחו"ל!
- עם זאת העלות של קיפאון גבוהה בהרבה מהעלות של מחירים גבוהים מהאופטימום!

תודה!

